

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-23/14

**Post Danmark A/S
prieš
Konkurrenserådet**

(Sø- og Handelsretten prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — EB sutarties 82 straipsnis —
Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi — Masinių pašto siuntų platinimo rinka —
Tiesioginės reklaminės pašto siuntos — Atgaline data taikomų nuolaidų sistema —
Išstūmimo poveikis — Tokio pat produktyvaus konkurento kriterijus — Antikonkurencinio poveikio
tikimybės laipsnis ir sunkumas“

Santrauka – 2015 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo (antroji kolegija) sprendimas

- 1. Dominuojanti padėtis — Piktnaudžiavimas — Sutartys dėl masinių pašto siuntų platinimo, kuriose numatyta atgaline data taikoma sąlyginė ilgalaikių nuolaidų sistema — Išstūmimo poveikį turintis piktnaudžiavimas — Vertinimo kriterijai*
(EB sutarties 82 straipsnis)
- 2. Dominuojanti padėtis — Piktnaudžiavimas — Sąvoka — Objektivi sąvoka, apimanti veiksmus, kurie gali turėti įtakos rinkos struktūrai ir kurie gali trukdyti išlaikyti konkurenciją arba neleisti jai vystytis*
(EB sutarties 82 straipsnis)
- 3. Dominuojanti padėtis — Piktnaudžiavimas — Kiekybinės nuolaidos — Lojalumo nuolaidos — Atitinkamos kvalifikacijos — Sutartys dėl masinių pašto siuntų platinimo, kuriose numatytos lojalumo nuolaidos — Piktnaudžiaujamas pobūdis — Vertinimo kriterijai*
(EB sutarties 82 straipsnis)
- 4. Dominuojanti padėtis — Piktnaudžiavimas — Nediskriminuojančios nuolaidos — Įtakos galimam išstūmimo poveikiui nebuvimas*
(EB sutarties 82 straipsnis)
- 5. Dominuojanti padėtis — Piktnaudžiavimas — Objektivyvus pateisinimas — Sąlygos — Įrodinėjimo naštos apimtis*
(EB sutarties 82 straipsnis)

6. *Dominuojanti padėtis — Piktnaudžiavimas — Galimybė riboti konkurenciją ir išstūmimo poveikis — Vertinimo kriterijai — Pareiga taikyti tokio pat efektyvaus konkurento kriterijų — Nebuvimas*

(EB sutarties 82 straipsnis)

7. *Dominuojanti padėtis — Piktnaudžiavimas — Antikonkurencinis poveikis — Galimo poveikio pakankamumas — Realus ar tikėtinas konkurentų išstūmimas — Vertinimo kriterijai*

(EB sutarties 82 straipsnis)

8. *Dominuojanti padėtis — Piktnaudžiavimas — Antikonkurencinis poveikis — Stipraus ar juntamo pobūdžio reikalavimas — Nebuvimas*

(EB sutarties 82 straipsnis)

1. Siekiant nustatyti, ar sutartyse dėl masinių pašto siuntų platinimo, kurias dominuojančią padėtį užimanti įmonė sudaro su savo klientais, nustatytą nuolaidų sistema, kuriai būdinga:

- 6–16 % dydžio nuolaidų skalė,
- sąlyga, kad jeigu pateiktų pristatyti siuntų kiekis neatitinka iš pradžių planuoto kiekio, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje dominuojančią padėtį užimanti įmonė atlieka patikslinimą, ir
- taikymas atgaline data, nes jeigu iš pradžių nustatyta siuntų riba viršijama, metų pabaigoje nuolaida pritaikoma visoms per atitinkamą laikotarpį pateiktoms pristatyti siuntoms, o ne tik toms, kurios viršijo planuotą kiekį,

ir kurią taiko dominuojančią padėtį užimanti įmonė, gali turėti išstūmimo iš rinkos poveikį ir taip pažeisti EB sutarties 82 straipsnį, reikia išnagrinėti visas bylos aplinkybes, visų pirma nuolaidų suteikimo kriterijus ir sąlygas, atitinkamos įmonės dominavimo apimtį ir specifines konkurencijos atitinkamoje rinkoje sąlygas. Tai, kad minėta nuolaidų sistema taikoma daugumai rinkos vartotojų, gali būti naudinga informacija, vertinant tokios praktikos svarbą ir poveikį rinkai, ir padidinti antikonkurencinio išstūmimo poveikio tikimybę.

Šiuo klausimu visų pirma pažymėtina, kad kontrahentų įsipareigojimais dominuojančią padėtį užimančiai įmonei ir spaudimas jiems gali būti labai stiprus, kai nuolaida susijusi ne tik su apyvartos didėjimu, kuris pasiekiamas dėl kontrahentų perkamų šios įmonės produktų per atitinkamą laikotarpį, bet ir su bendra šio pirkimo apyvarta. Todėl santykinai mažas dominuojančią padėtį užimančios įmonės produktų apyvartos kitimas daro neproporcingą poveikį kontrahentams. Visoms nuolaidų, suteikiamų atsižvelgiant į kiekį, parduotą per palyginti ilgą ataskaitinį laikotarpį, sistemoms būdinga tai, kad spaudimas pirkėjui pasiekti reikiamą pirkimų skaičių, kad gautų naudos arba nepatirtų numatytų nuostolių per visą laikotarpį, padidėja ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. Todėl tokia nuolaidų sistema gali leisti dominuojančią padėtį užimančiai įmonei lengviau skatinti savo klientų lojalumą ir pritraukti konkurentų klientus, taigi, pritraukti paklausos dalį, dėl kurios atitinkamoje rinkoje konkuruojama. Šis pritraukimo poveikis dar labiau stiprėja, jeigu nuolaidos taikomos tiek tai paklausos daliai, dėl kurios konkuruojama, tiek tai, kuri yra be konkurencijos dėl įstatyminio monopolio.

Antra, užimdama labai didelę rinkos dalį įmonė įgyja galią, dėl kurios tampa privaloma partnere ir kuri užtikrina jos veiksmų nepriklausomumą. Tokiomis aplinkybėmis minėtos įmonės konkurentams yra labai sudėtinga pasiūlyti didesnes nuolaidas už taikomas atsižvelgiant į bendrą pardavimo kiekį. Vien jau dėl daug didesnės rinkos dalies dominuojančią padėtį užimanti įmonė iš esmės yra neišvengiama prekybos partnerė rinkoje.

Šiomis aplinkybėmis tokia įmonės taikoma nuolaidų sistema, kuria, nors įmonės klientai su ja nesiejami formalių įpareigojimų, vis dėlto siekiama klientams sukliudyti įsigyti produkcijos iš konkuruojančių įmonių, sukelia antikonkurencinį išstūmimo poveikį.

(žr. 23–25, 33–35, 40, 42, 50 punktus, rezoliucinės dalies 1 punktą)

2. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 26 punktą)

3. Skirtingai nuo kiekybinės nuolaidos, kuri priklauso tik nuo pirkimo iš atitinkamo gamintojo kiekio ir kuria iš esmės negali būti pažeidžiamas EB sutarties 82 straipsnis, jeigu dominuojančią padėtį užimanti įmonė savo klientams taiko lojalumo nuolaidą, kuria, suteikiant finansinį pranašumą, siekiama sutrukdyti klientams įsigyti visą reikiamos produkcijos kiekį arba didžiąją jo dalį iš konkuruojančių gamintojų, ši nuolaida yra piktnaudžiavimas, kaip tai suprantama pagal minėtą straipsnį. Šiuo klausimu pažymėtina, kad sistema, pagal kurią pirkėjai neįsipareigoja ir nepasižada pirkti viso arba tam tikro reikiamo kiekio tik iš dominuojančią padėtį užimančios įmonės, skiriasi nuo tokių lojalumo nuolaidų.

Nuolaidų sistemos negalima vertinti kaip paprastos kiekybinės nuolaidos, nes nagrinėjamos nuolaidos suteikiamos atsižvelgiant ne į kiekvieną individualų užsakymą (tai atitiktų paslaugų teikėjo sutaupomas išlaidas), bet į visus per atitinkamą laikotarpį pateiktus užsakymus. Šiomis aplinkybėmis, siekiant nustatyti, ar dominuojančią padėtį užimanti įmonė piktnaudžiavo šia padėtimi, taikydama tokią nuolaidų sistemą, reikia įvertinti aplinkybių visumą, visų pirma nuolaidos suteikimo kriterijus ir sąlygas, bei patikrinti, ar šia nuolaida, suteikiant ekonomiškai nepagrįstą naudą, siekiama atimti iš pirkėjo tiekimo šaltinių pasirinkimo galimybę arba ją apriboti, sukurti savo konkurentams patekimo į rinką kliūtis, taikyti nevienodas sąlygas lygiaverčiams sandoriams su prekybos partneriais ar iškraipant konkurenciją sustiprinti savo dominuojančią padėtį.

(žr. 27–29, 64 punktus)

4. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 38 punktą)

5. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 47–49 punktus)

6. EB sutarties 82 straipsniu negali būti grindžiama teisinė pareiga visuomet remtis tokio pat produktyvaus konkurento kriterijumi, kad dominuojančią padėtį užimančios įmonės taikoma nuolaidų sistema būtų pripažinta piktnaudžiavimu. Tačiau padarius tokią išvadą iš esmės neatmestina galimybė bylose, kuriose nagrinėjama nuolaidų sistema, taikyti tokio pat produktyvaus konkurento kriterijų siekiant nustatyti atitiktį EB sutarties 82 straipsniui.

Kita vertus, kai dominuojančią padėtį užimančiai įmonei tenka labai didelė rinkos dalis ir ji yra struktūriškai pranašesnė, visų pirma dėl šiai įmonei suteikto įstatyminio monopolio, apimančio labai didelę atitinkamos rinkos dalį, tokio pat produktyvaus konkurento kriterijaus taikymas neturi reikšmės, nes dėl rinkos struktūros į ją tampa praktiškai neįmanoma įeiti tokiam pat produktyviam konkurentui.

Be to, jeigu rinkoje, į kurią patekti sunku dėl sudarytų didelių kliūčių, būtų ne toks produktyvus konkurentas, dėl to galėtų dar labiau sustiprėti konkurencinis spaudimas šioje rinkoje ir atitinkamai būtų galima suvaržyti dominuojančią padėtį užimančios įmonės elgesį.

Tokio pat produktyvaus konkurento kriterijų taip pat reikia vertinti kaip vieną iš priemonių, skirtų įvertinti, ar taikant nuolaidų sistemą yra piktnaudžiuojama dominuojančia padėtimi.

(žr. 57–62 punktus, rezoliucinės dalies 2 punktą)

7. Į EB sutarties 82 straipsnio taikymo sritį patenka tik tos dominuojančią padėtį užimančios įmonės, kurių elgesys gali turėti antikonkurencinį poveikį rinkoje. Šiuo klausimu pasakytina, kad vertinant, ar konkurencija gali būti apribota nuolaidų sistema, reikia atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes, įskaitant nuolaidų suteikimo kriterijus ir sąlygas, klientų, kuriems jos taikomos, skaičių ir rinkos, kurioje veikia dominuojančią padėtį užimanti įmonė, požymius. Atliekant tokį vertinimą reikia nustatyti, ar dominuojančią padėtį užimančios įmonės elgesys lemia realų ar tikėtiną konkurentų išstūmimą, dėl kurio iškraipoma konkurencija ir dėl to kenkiama vartotojų interesams.

(žr. 67–69, 74 punktus, rezoliucinės dalies 3 punktą)

8. Dėl stipraus ir juntamo antikonkurencinio poveikio pasakytina, kad, nors iš tiesų dominuojančios padėties buvimo konstatavimas savaime nereiškia jokio kaltinimo atitinkamai įmonei, dėl to, kad konkurencinė rinkos struktūra jau yra susilpnėjusi, šios įmonės elgesys gali lemti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi. Taigi, dominuojančią padėtį užimanti įmonė turi ypatingą pareigą savo elgesiu nepažeisti veiksmingus ir neiškraipytos konkurencijos vidaus rinkoje.

Be to, kadangi dėl dominuojančią padėtį užimančios įmonės buvimo rinkoje konkurencinė struktūra jau yra susilpnėjusi, bet koks papildomas šios konkurencinės struktūros ribojimas gali reikšti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi.

Vadinasi, negalima pateisinti juntamumo veiksnio (*de minimis* ribos) įtvirtinimo siekiant nustatyti, ar piktnaudžiuojama dominuojančia padėtimi. Iš tiesų, dėl šių antikonkurencinių veiksmų savaime gali būti stipriai ribojama arba net išnykti konkurencija rinkoje, kurioje veikia atitinkama įmonė.

(žr. 70–74 punktus, rezoliucinės dalies 3 punktą)